

## اقتصاد

## نبض اقتصاد

### تورم به ۴۷/۵ درصد رسید

بعد از آن‌که در سال ۱۳۹۵ تورم تکرّمی شد و دستاورد بزرگی برای دولت به شمار می‌رفت، دو سالی بود که اعداد و ارقام اعلامی نشان از تداوم آن داشت، اما شرایط در سال گذشته به نحوی پیش رفت که مقاومت تورم تکرّمی شکست و درد و شاخص نقطه‌ای و سالانه به ترتیب تا مرز ۴۷/۵ و ۲۷ درصد پیش رفت.

به گزارش ایسنا، سال ۱۳۹۷ اگرچه با تورم تکرّمی آغاز شد، اما پایان آن با تورم دورقمی صعودی بود؛ به‌طوری‌که فقط در دو ماه اول این سال بود که تورم در هر سه شاخص ماهانه، نقطه به نقطه (تغییر شاخص نسبت به ماه مشابه سال قبل) و سالانه تکرّمی بود و بعد از آن دورقمی شدن تورم نقطه‌ای آغاز شده و دیگر به جای قبل برگشت. در عین حال که تورم سالانه نیز نتوانست مدت زیادی دوام آورد و دورقمی شد، این در حالی است که گذری بر آمار مرکز آمار به عنوان مرجع اصلی محاسبه و انتشار آمار تورم از این حکایت دارد که تورم بعد از گذشت از ارقام تا ۴۰ درصدی در سال ۱۳۹۲ به مرور روند کاهشی در پیش گرفته و در خرداد ۱۳۹۵ تکرّمی شده و به ۹/۵ درصد رسیده بود، تورم نقطه به نقطه البته پیش از آن به کمتر از ۱۰ درصد کاهش یافته بود. کمترین رقمی که برای تورم سالانه از سال ۱۳۹۵ تاکنون ثبت شد به ۶/۹ درصد سالانه در بهمن و اسفند و ۶/۲ نقطه به نقطه در آبان ماه همان سال برمی‌گردد.

سال ۱۳۹۶ هم دوره پر نوسانی برای تورم نبود و در فاصله ۷ تا ۹ درصد در حال نوسان بود، اما سال ۱۳۹۷ دوره متفاوتی نسبت به دو سال قبل رقم خورد؛ به گونه‌ای که تورم تکرّمی پایداری خود را از دست داد و در روندی صعودی قرار گرفت.

بخش قابل توجهی از شرایط اقتصادی سال ۱۳۹۷ تحت تأثیر خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌های غیرقانونی و یکجانبه این کشور بر ضد مردم ایران و تأثیرات آن بر جریانات بازار ارز قرار داشت. به هر حال نوسان تند بازار ارز در نیمه اول سال گذشته و بالا ماندن قیمت آن در نیمه دوم سال موجب افزایش قیمت‌ها در بیشتر کالاها و خدمات اعم از داخلی و خارجی شد و در مجموع شرایط رشد تورم را رقم زد و وضعیت معیشتی مردم را تحت‌الشعاع قرار داد. افزایش تورم و فشار آن به گونه‌ای بود که برای جبران بخشی از آسیب‌های موجود تا پای افزایش مجدد حقوق کارکنان و تناسب سازی آن با تورم هم پیش رفت اما در نهایت دولت اجرای سسته حمایتی در قالب توزیع کالایی و نقدی را در دستور کار خود قرار داد.

#### آمریکازینه دیگری برای محدودیت تجارت ایران ندارد

سرپرست سازمان توسعه تجارت ایران با بیان این‌که آمریکا تمام اقدامات تحریمی علیه تجارت خارجی ایران را در سال ۹۷ به‌کاربرد، گفت؛ تلاش می‌کنیم در سال ۹۸ از صادرات به کشورهای دوردست به صادرات به کشورهای همسایه معطوف شویم.

محمدرضا مودودی در گفت‌وگو با فارس در مورد وضعیت تجارت در سال ۹۸ گفت؛ علی‌رغم جنگ اقتصادی و هدف گرفتن تجارت خارجی ما در تحریم‌ها، عملکرد خوبی در شاخص تجارت خارجی از خود به‌جای گذاشتیم و در تجارت خارجی با برخی کشورها از جمله عراق رکوردزنی داشتیم؛ به‌طوری‌که امسال صادراتمان به این کشور (صادرات کالا) از مرز ۹ میلیارد دلار عبور خواهد کرد.

وی با بیان این‌که با توجه به آمار ۱۱ ماهه تجارت خارجی، آنچه آمریکا در مورد تجارت خارجی ما پیش بینی می‌کرد، محقق نشد، گفت؛ اگرچه در ارتباطات تجاری با برخی کشورهای دوردست به دلیل تحریم‌ها با مشکلاتی مواجه شدیم، اما ارتباطات تجاری با همسایگان این مساله را جبران کرد و در مجموع چالش بزرگی را پشت سر گذاشتیم.

مودودی با اشاره به تحریم‌های نفتی علیه ایران از سوی آمریکا اظهار کرد؛ تحریم‌های نفتی علیه ایران موضوع جدیدی نیست، ضمن این‌که خود آمریکا هم باید هزینه این تحریم‌ها را بابت افزایش قیمت نفت بپردازد.

وی بیان کرد؛ در سال ۹۸ ما سراسیمگی‌ها و نوسانات شدید ارزی که باعث اتخاذ برخی تصمیمات عجولانه شد را پشت سر گذاشته‌ایم و تا حدودی به ثبات در سیاستگذاری‌ها رسیده‌ایم و با مدیریت منابع ارزی و مدیریت و تسهیل فضای تجاری سال ۹۸ سال آرام‌تر نسبت به سال ۹۷ خواهد بود و به نظر می‌رسد در سال ۹۸ شاهد شوک‌های سال ۹۷ نباشیم.



موسوی‌خواه افزود؛ در مدت ذکر شده (یکم تا دوازدهم فروردین سال ۹۸) در مجموع ۴۱۲ میلیون لیتر و به‌طور میانگین روزانه حدود ۳۴ میلیون لیتر نفت‌گاز در مجاری عرضه کشور توزیع شده که این میزان نیز در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۲ درصد کاهش یافته است.

به گزارش روابط عمومی وزارت نفت، محمدرضا موسوی‌خواه گفت؛ در این مدت به طور میانگین روزانه ۹۶ میلیون لیتر بنزین در کشور توزیع شده است که این میزان در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۲ درصد کاهش یافته است.

راهکار	دستگاه(های) مسؤول
۱۷. <b>افزایش قدرت خرید مردم برای ایجاد تقاضا در بازار:</b> امروز طبقات متوسط و ضعیف جامعه تحت فشارهای شدید اقتصادی قرار دارند و ضرورت دارد دولتمردان برای بهبود وضعیت اقتصادی مردم برنامه دقیق عملی و فوری داشته باشند. تا زمانی که قدرت خرید مردم بالا نرود، تقاضا برای بسیاری از کالاهای تولیدی وجود نخواهد داشت. افزایش یارانه نقدی یکی از راهکارهای افزایش قدرت خرید است.	دولت، مجلس و بانک مرکزی
۱۸. <b>رفع بخشنامه‌های مضر:</b> دولت باید با یک نظارت دقیق بخشنامه و آیین‌نامه‌های دست و پاگیر را اصلاح کند تا تولیدکنندگان با اطمینان خاطر وارد عرصه تولید باکیفیت شوند و کالای ایرانی در سطح بین‌المللی قابل رقابت شود.	بانک مرکزی، وزارت صنعت و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۱۹. <b>داشتن برنامه زمان‌بندی:</b> مسئولان باید در سال جدید برنامه‌ریزی دقیق کوتاه‌مدت و بلندمدت داشته باشند تا بحث رونق تولید به چند ماه ابتدایی سال معطوف نشود و این موضوع به طور مستمر پیگیری و آمارگیری شود.	ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
۲۰. <b>هدایت حجم نقدینگی به سوی کارگاه‌های تولیدی:</b> سیاست دولت در رونق تولید باید هدایت حجم نقدینگی به سوی کارگاه‌ها، کارخانه‌ها و مراکز رشد تولید ملی باشد زیرا با رها شدن حجم نقدینگی بدون برنامه با مشکلات زیادی روبه‌رو خواهیم شد.	بانک مرکزی، وزارت اقتصاد، وزارت صنعت
۲۱. <b>کاهش وابستگی به نفت:</b> با اعمال تحریم‌های آمریکا، میزان صادرات نفت کشورمان در سال گذشته تقریباً نصف شد. هرچند این مساله موجب کاهش درآمدهای ارزی کشور شده، اما باید از این فرصت برای کاهش پایدار وابستگی بودجه به نفت بهره برد. وابستگی به منابع نفتی باید قطع شود و به ظرفیت‌های داخلی کشور از جمله نیروی انسانی، معادن و حتی مشارکت مردم در رونق تولید ملی تمرکز و تکیه کنیم. فشار حاصل از کاهش درآمدهای نفتی برای کشور ما و هر کشور مشابه، انگیزه و تحرک چشمگیری برای اجرای اصلاحات اقتصادی و نجات کشور از وابستگی به نفت ایجاد خواهد کرد. حذف وابستگی به درآمدهای ناشی از نفت لازمه رونق تولید است و مسئولان باید همه‌جانبه از این موضوع حمایت کنند.	سازمان برنامه و بودجه، وزارت نفت و وزارت اقتصاد
۲۲. <b>توجه به بازار منطقه:</b> بازار یابی در ۱۵ کشور همسایه فرصت ویژه‌ای است که در شرایط تحریمی مورد توجه دولتمردان قرار گرفته است. کشورهای منطقه غرب آسیا بهترین بازار برای کالاهای ایرانی هستند.	وزارت خارجه، وزارت صنعت، وزارت اقتصاد
۲۳. <b>مدیریت واردات:</b> در شرایط محدودیت ارزی کشور، مدیریت واردات اهمیت بیشتری پیدا کرده است. در این شرایط باید واردات هر نوع کالای غیرضروری متوقف شود. یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌ها برای رونق تولید حذف کالاهای خارجی است که مشابه آن در کشور تولید می‌شود و مردم باید همه‌جانبه از کالای ایرانی حمایت کنند.	وزارت صنعت، گمرک و وزارت جهاد کشاورزی
۲۴. <b>فرهنگ سازی برای مصرف کالای ایرانی:</b> در سال‌های اخیر اقبال عمومی نسبت به استفاده از کالای ایرانی بیشتر شده و امروز بخشی از مردم در این زمینه خود را مقید می‌دانند. با این حال باید فرهنگ‌سازی گسترده در این حوزه صورت بگیرد.	سازمان صنایع و صنایع و صنایع و صنایع
۲۵. <b>کاهش هزینه‌های جاری دولت:</b> هزینه‌های جاری دولت (به‌غیر از بخش مربوط به حقوق کارکنان) در سال‌های اخیر چند برابر شده است. با یک اقدام جهادی از سوی مجلس و دولت باید در اصلاحیه لایحه بودجه، هزینه‌های غیرضروری مثل همایش‌ها و سفرهای خارجی و هزینه‌های جاری دستگاه‌ها کاهش پیدا کند.	سازمان برنامه و بودجه
۲۶. <b>حذف سود مرکب:</b> متأسفانه طرح حذف «سود مرکب» که توسط مجلس در لایحه بودجه ۹۸ تصویب شد از سوی مجمع تشخیص رد شد که دوباره باید احیا شود زیرا در شرایط فعلی وقتی تولیدکننده به بانک بدهکار است، به بدهی و جرائم سال‌های گذشته‌اش هم سود تعلق می‌گیرد که تولیدکننده بدهکار را بدهکارتر می‌کند.	مجمع تشخیص مصلحت نظام
۲۷. <b>توقف بخشنامه‌های ضد صادرات:</b> نباید صادرات ما با مانع مواجه شود و هر روز یک بخشنامه جدید برای صادرات صادر شود و هرگونه اقدام در این زمینه با حساب و کتاب باشد چراکه صادرات ضربه می‌خورد.	بانک مرکزی، شورای اقتصاد، سازمان توسعه تجارت
۲۸. <b>اصلاح سیستم بانکی:</b> یکی از اصلی‌ترین موانع تولید، نظام بانکداری است چنانکه اگر فردی بخواهد سرمایه‌اش را در تولید هزینه کند نرخ بازدهی آن بین ۱۰ تا ۱۵ درصد است اما همین فرد وقتی پولش را در بانک می‌گذارد، سود بیشتری می‌برد. دولت چند سال است که قصد دارد لوائح اصلاح نظام بانکی را به مجلس ارائه کند. مجلس هم طرحی در این زمینه طراحی کرده است که به گفته کارشناسان نواقص زیادی دارد اما هیچ یک تصویب نشده است. بازنگری در نظام بانکی بسیار ضروری است، زیرا در حال حاضر تولید در کشورمان از حمایت و پشتیبانی واقعی سیستم بانکی بی‌بهره است.	مجلس و دولت و بانک مرکزی
۲۹. <b>ارائه مشوق برای خروج نقدینگی سرگردان از پستوی خانه‌ها:</b> اگر یک اعتمادسازی برای جامعه ایجاد شود و مردم نقدینگی پول، سکه، طلا و دلار موجود در خانه‌هایشان را به چرخه اقتصادی برگردانند و در بانک‌ها سرمایه‌گذاری کنند یا خط تولیدی را به حرکت درآورند بسیاری از مشکلات اقتصادی، اشتغال و معیشتی رفع می‌شود.	مجلس و دولت و دستگاه قضایی
۳۰. <b>تفویض اختیارات به مسؤولان استانی:</b> در شرایط جنگ اقتصادی، تسریع در تصمیم‌گیری بسیار مهم است. با تفویض اختیارات به مسؤولان استانی از سوی دولت، می‌توان سریع‌تر گره‌های بخش تولید را گشود.	وزارت کشور، بانک مرکزی، وزارت اقتصاد، سازمان مالیاتی، گمرک، وزارت کار

### کاهش ۲ درصدی مصرف بنزین

مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی با اشاره به توزیع بیش از یک میلیارد و ۱۵۴ میلیون لیتر بنزین از روز اول تا دوازدهم فروردین امسال در مجاری عرضه کشور گفت؛ این میزان در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۲ درصد کاهش یافته است.

### بررسی جام جم از راهکارهای دستیابی به شعار سال ۹۸

# ۳۰ مسیر رونق تولید

رهبر معظم انقلاب اسلامی با اشاره به این‌که اقتصاد مهم‌ترین مشکل فعلی کشور است، امسال را سال رونق تولید نام‌گذاری کردند. شعار امسال مقام معظم رهبری نیز به‌مانند شعارهای راهبردی چندساله اخیر به یک هدف مهم و اساسی یعنی افزایش تولید و ایجاد اشتغال پایدار در کشور توجه ویژه دارد.

نام‌گذاری سال ۹۸ به نام سال «رونق تولید» نشان از تیزبینی و دورنگری مقام معظم رهبری دارد؛ چراکه رونق تولید بسیاری از جوانب اقتصادی را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد و سبب رونق در بازار و بهبود اشتغال، کسب‌وکار، حرکت سریع به سمت تولید کالاهای باکیفیت ایرانی، کاهش وابستگی و غیره می‌شود. چندین سال است که رهبر معظم انقلاب موضوع تحقق اقتصاد مقاومتی و توجه به اقتصاد درون‌نگر را مورد توجه قرار داده‌اند که پیام‌های مهمی را با نکات برجسته و مرتبط با حوزه‌های معیشتی مردم اعلام می‌دارد و نشان از لزوم توجه هرچه بیشتر مسؤولان به این امر در تمام حوزه‌ها دارد.

راهکار	دستگاه(های) مسؤول
۱. <b>هماهنگی همه دستگاه‌ها:</b> هماهنگ عمل کردن دستگاه‌های اجرایی و نظارتی در راستای عمل به رونق تولید، ضروری است. در سال‌های اخیر ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور تشکیل شده که همین ستاد می‌تواند با افزایش اعضای غیردولتی آن، نقش اصلی را در جهت رونق تولید به‌عهده بگیرد.	همه دستگاه‌های دولتی و حکومتی
۲. <b>تشکیل کمیسیون ویژه مجلس:</b> در سال‌های اخیر مجلس برای حمایت از تولید، کمیسیون‌های ویژه تشکیل داد اما این کمیسیون‌ها عملاً به حاشیه رفتند و نقش اثرگذاری در تصمیمات مجلس ندارند. اگر هیات رئیسه مجلس از کمیسیون ویژه رونق تولید، حمایت جدی کند تشکیل این کمیسیون تخصصی می‌تواند مفید واقع شود. این کمیسیون می‌تواند برنامه‌ریزی‌های لازم برای حمایت از تولید را انجام دهد، سپس نتیجه آن را برای اجرایی کردن به دولت ابلاغ کند. هیات رئیسه مجلس هم پیگیر اجرای مصوبات آن باشد.	مجلس و هیات رئیسه مجلس
۳. <b>احیای بنگاه‌های تعطیل:</b> به علت بحران اقتصادی سال ۹۷ اکنون با تعطیلی یا نیمه تعطیلی بسیاری از واحدهای تولیدی مواجه هستیم. از آنجا که احیای این بنگاه‌ها از راه‌اندازی بنگاه جدید، کم‌هزینه‌تر است، ضروری است دستگاه‌های مسؤول برنامه عملیاتی برای احیای این بنگاه‌ها ارائه کنند.	وزارت صنعت، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، قوه قضاییه
۴. <b>رفع قوانین ضد تولید:</b> از آنجا که در رفع موانع تولید، بعضاً مشکلات قانونی وجود دارد باید دولت لوایچی را برای موارد کمبود قانون یا اصلاح قانون ارائه دهد. مجلس هم می‌تواند علاوه بر کمک به دولت در این راستا، طرح‌هایی را برای رفع موانع تولید طراحی و ارائه کند. بیش از آن‌که نیاز به وضع قوانین جدید داشته باشیم باید مقررات‌زدایی از قوانین موجود صورت بگیرد تا دست و پای تولید برای رونق بیشتر باز شود که این موضوع با همکاری توامان دولت، مجلس و دیگر قوا امکان‌پذیر است.	مجلس، وزارت صنعت و وزارت جهادکشاورزی
۵. <b>کدام قوانین در اولویت اصلاح هستند:</b> قوانین کار، مالیات، فرآیند اخذ مجوزها و نحوه ارائه تسهیلات همگی مسائل مرتبط به فضای کسب‌وکار هستند که یک فعال اقتصادی در طراحی و شکل‌گیری آنها نقشی ندارد، اما به‌دلیل الزامات قانونی باید انجام دهد. در چنین شرایطی، دولت اگر بخواهد تولید را رونق دهد باید چنین روندی را ساده و تسهیل کند. مجلس می‌تواند به تسهیل امور بپردازد و قوانین مخل تولید را حذف کند.	سازمان امور مالیاتی، وزارت کار، سازمان تأمین اجتماعی، وزارت اقتصاد
۶. <b>ارتقای کیفیت تولیدات داخل:</b> قطعاً در جهت رونق تولید، بخش تقاضا نقش اصلی را به عهده دارد. این تولیدکنندگان هستند که باید تمام تلاش خود را جهت افزایش کیفیت تولیدات به کار بگیرند تا مردم در بازار با کالای باکیفیت داخلی مواجه شوند و کالاهای داخلی قدرت رقابت با کالای خارجی داشته باشد.	تولیدکنندگان، سازمان ملی استاندارد و سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان
۷. <b>همکاری بخش خصوصی و قوای سه‌گانه:</b> رونق تولید بدون همکاری همه نهادها، سازمان‌های دولتی و خصوصی و قوای سه‌گانه محقق نمی‌شود. البته بخش خصوصی را نباید منحصر در اتاق بازرگانی دید بلکه باید تمامی تشکل‌های خصوصی در تصمیمات مربوط به بخش تولید دخیل باشند.	قوای سه‌گانه، تشکل‌های اقتصادی بخش خصوصی، اتاق اصناف، اتاق تعاون و اتاق بازرگانی
۸. <b>مهار قاچاق:</b> بحث مبارزه با قاچاق کالا سال‌هاست در کشور مطرح است و اقداماتی هم در این زمینه انجام شده است. قاچاق عامل اصلی ضربه زدن به کالای ایرانی و تولید داخلی است. حمایت از کالای ایرانی و تولید داخل یک الزاماتی لازم دارد که یکی از آنها مبارزه با قاچاق کالا است.	دستگاه‌های عضو ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز
۹. <b>فرصت طلایی بخش کشاورزی:</b> امسال با توجه به بارندگی بی‌سابقه در کشور، فرصت طلایی بخش کشاورزی است و دیگر سخنی از کم‌آبی نیست. ایران در کشاورزی ظرفیت خوبی دارد. باید از این ظرفیت برای رونق تولید استفاده شود که این امر نیازمند برنامه‌ریزی است. صنایع تبدیلی در بخش کشاورزی هم ضروری است توسعه پیدا کند.	وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نیرو
۱۰. <b>تصویب قوانین عملیاتی:</b> یکی از مشکلات در زمینه شعارهای سال، تصویب قوانین هیجانی و غیرعملیاتی است. مثلاً به‌رغم تصویب قانون رفع موانع تولید در مجلس اما هنوز مشکلاتی در بخش تولیدی و تولیدکنندگان وجود دارد که حل نشده است.	مجلس
۱۱. <b>کاهش نرخ سود بانکی:</b> بهره‌های بانکی و سود مرکب بانک‌ها یکی از موانع اصلی تولید در کشور است. اعطای تسهیلات بانکی با سود ۱۸ درصد برای تولیدکننده کم‌رشدن است. در سال ۹۷ متأسفانه ارقامی که از تسهیلات پرداختی بانک‌ها به بخش تولید اعلام شد، با نرخ سود ۱۸ درصدی بود که این تسهیلات، کمر تولیدکننده را می‌شکند و به باتلاق جدید می‌اندازد که یکی از عمده‌ترین مشکلات در مسیر رونق تولید همین است.	بانک مرکزی و وزارت اقتصاد
۱۲. <b>کاهش سختگیری برخی دستگاه‌ها نسبت به تولیدکنندگان:</b> در جهت حمایت از رونق تولید، ضروری است سختگیری‌های سازمان مالیاتی، بانک‌ها و تأمین اجتماعی در مسیر تولید کمتر شود.	سازمان امور مالیاتی، بانک‌ها و سازمان تأمین اجتماعی
۱۳. <b>وظیفه مردم:</b> مردم باید همت کنند و محکم‌تر به کالای خارجی نه بگویند، چراکه با خرید کالای ایرانی فرزندان آنها مشغول به کار می‌شوند و بهانه را از دست کسانی که کالاهای بی‌کیفیت وارد کشور می‌کنند، می‌گیرد. مردم باید بدانند هرچه رویکردشان به مصرف کالای داخلی بیشتر باشد، در تلاطم‌های اقتصادی جهانی و منطقه‌ای، بیشتر در امان خواهند بود و به بیان دیگر با حمایت از کالای تولید داخلی، امنیت، اقتصاد، ثبات ملی و استقلال کشورشان بیشتر تقویت می‌شود.	همه مردم
۱۴. <b>حمایت از صادرات غیرنفتی:</b> در سال ۹۷ به علت مشکلات ارزی، قوانین سخت و سختی در زمینه صادرات وضع شد که ضروری است اصلاح شوند. رونق صادرات غیرنفتی همان رونق تولید است.	وزارت صنعت، گمرک، سازمان توسعه تجارت، بانک مرکزی و وزارت اقتصاد
۱۵. <b>نقش استاندارد:</b> در شرایط کنونی نقش استاندارد بسیار مهم است. اکنون زمینه برای افزایش تولید و توان پاسخ به تقاضا توسط عرضه داخلی وجود دارد به شرطی که سازمان استاندارد با دقت در زمینه کیفیت کالاهای تولید داخل عمل کند تا اجناس بی‌کیفیت به‌دست مردم نرسد. استاندارد قوی، می‌تواند کشور را به سمت تولید بهینه جهت دهد.	سازمان ملی استاندارد
۱۶. <b>رونق تولید در مناطق روستایی:</b> اگر رونق تولید در روستاها محقق شود، هم از مهاجرت روستاییان به شهرها جلوگیری می‌شود و هم زمینه کاهش آسیب‌های اجتماعی فراهم خواهد شد.	وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صنعت